

วัคซีนสี่รู้ง

RAINBOW VACCINE

นางนงนุช ทงมี ญรรุมน สมเสนาะ เกษแก้ว เกตุพันธ์ อมลวรรณ หวังสุข

การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคเป็นกระบวนการหนึ่งในช่วยให้ประชาชนมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง ดังนั้น กระทรวงสาธารณสุขทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ จึงเล็งเห็นความสำคัญในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค โดยเฉพาะการให้วัคซีนเพื่อกระตุ้นร่างกายให้สร้างภูมิคุ้มกัน (Active immunization) ในเด็กที่มีอายุ 0 – 5 ปี เนื่องจากการฉีดวัคซีนในเด็กจะกระตุ้นให้ร่างกายมีระดับภูมิคุ้มกันต่อโรค ป้องกันการติดต่อโรคร้ายแรง ที่เป็นสาเหตุการเสียชีวิตที่สำคัญของเด็ก

งานคลินิกสุขภาพเด็กดี ศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี สังกัดกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการเด็ก และให้บริการวัคซีนแก่ผู้รับบริการเด็กตามตารางการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันด้วยวัคซีน (Immunization schedules) ที่สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขไทย ได้กำหนดแนวทางและสนับสนุนการให้วัคซีนแก่เด็กไทยไว้ เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันต่อโรค รวมไปถึงการป้องกันการติดต่อโรคร้ายแรง ซึ่งมีอยู่ 10 โรค ได้แก่ วัคซีนวัณโรค/วัคซีนบีซีจี (BCG vaccine) วัคซีนไวรัสตับอักเสบบี (Hepatitis B Virus Vaccine: HBV) วัคซีนคอตีบ ไอกรน บาดทะยัก (Diphtheria-Tetanus-Pertussis Vaccine: DTP) วัคซีนโปลิโอ (Poliovirus Vaccine) วัคซีนหัด หัดเยอรมัน คางทูม (Measles Mumps and Rubella Vaccine: MMR) และวัคซีนไข้มองอักเสบเจอี (Japanese Encephalitis Vaccine: JE) ซึ่งผู้รับบริการเด็กไทยจะได้รับบริการวัคซีนเหล่านี้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2558) และในการให้บริการวัคซีน ในงานคลินิกสุขภาพเด็กดี ศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี ปีงบประมาณ 2556 – 2558 ที่ผ่านมานั้น พบ อุบัติการณ์การให้วัคซีนผิดชนิด จำนวน 4 ครั้ง ซึ่งส่งผลให้เด็กเกิดอาการข้างเคียงจากการได้รับวัคซีนผิดชนิด จากการทบทวนรายการพบสาเหตุที่ผู้รับบริการเด็กได้รับวัคซีนผิดชนิด มาจากสองสาเหตุ สาเหตุแรก คือ บุคลากรในคลินิกสุขภาพเด็กดีมีการหมุนเวียนหน้าที่ประจำจุดบริการ และสาเหตุที่สอง คือ ลักษณะบรรจุภัณฑ์ของวัคซีนมีความคล้ายคลึงกัน ทำให้เกิดข้อผิดพลาดด้านการสื่อสารและเข้าใจผิดได้ ดังนั้น งานคลินิกสุขภาพเด็กดี จึงได้จัดทำนวัตกรรม “วัคซีนสี่รู้ง” ขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการให้บริการผู้รับบริการ และส่งเสริมให้การบริการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลการดำเนินการ จากการนำนวัตกรรม “วัคซีนสี่รู้ง” มาใช้ในงานคลินิกสุขภาพเด็กดี พบว่า ไม่มีอุบัติการณ์ในการฉีดวัคซีนผิด และเมื่อประเมินความพึงพอใจในการนำนวัตกรรมไปใช้ของบุคลากร งานคลินิกสุขภาพเด็กดี พบว่า บุคลากรมีความพึงพอใจ ร้อยละ 95 เหตุผลหลักคือ สะดวกในการใช้งาน สีของช่องวางวัคซีน และสีของ Vaccine card มีสีเดียวกัน ลดข้อผิดพลาดด้านการสื่อสาร และการหยิบวัคซีนผิดชนิด แต่อย่างไรก็ตาม บทเรียนที่ได้รับจากอุบัติการณ์ในการฉีดวัคซีนผิดชนิด ทำให้บุคลากรคลินิกสุขภาพเด็กดีต้องมีความตระหนักในการบริหารยา/วัคซีน โดยยึดตามหลัก 10 R เพื่อให้มีความแม่นยำและป้องกันการเกิดข้อผิดพลาดในการให้บริการ

คำจำกัดความ วัคซีน คลินิกสุขภาพเด็กดี การบริหารยาตามหลัก 10 R